

UNITAT FUNCIONAL DE MALALTIA INFLAMATÒRIA INTESTINAL (MII)

1.- INTRODUCCIÓ DE LA MALALTIA INFLAMATÒRIA INTESTINAL

La prevalença de la Malaltia Inflamatòria Intestinal (MII) està augmentant progressivament als països desenvolupats. Recentment s'ha publicat que la incidència de la MII s'ha triplicat a la població infantil entre 1996-2009 i que suposa el 25% dels afectats. A més, és una patologia crònica, recidivant que afecta principalment a persones joves en edat productiva o formativa, amb un impacte considerable a nivell clínic, en la qualitat de vida i en els recursos consumits. Tant la colitis ulcerosa com la malaltia de Crohn són malalties incurables que precisen un seguiment permanent, enfocat a disminuir la taxa de recidives i a minimitzar danys curt i a llarg termini. Els pacients amb MII evolucionen en ocasions, a formes més severes i complicades de la malaltia, el que comporta un augment de les visites mèdiques, exploracions, hospitalitzacions i intervencions quirúrgiques. Les hospitalitzacions i cirurgies suposen la majoria dels costos directes generats per la MII.

Cal assenyalar la importància del Servei de Diagnòstic per la Imatge en les tècniques diagnòstiques i l'equip de coloproctologia del servei de cirurgia pel maneig d'aquests pacients.

Per una altra banda, aquesta patologia pot presentar també manifestacions extraintestinals que comporten la derivació d'aquests pacients a altres especialitats (dermatologia, reumatologia, nutrició, infeccioses...), així com brots durant la gestació que impliquen una morbiditat a la pacient i al fetus, pel que en aquests casos caldria fer seguiment conjuntament amb el Servei d'Obstetrícia. Les interaccions amb aquestes especialitats haurien de ser ràpides i àgils.

En els últims anys l'atenció de la MII es concentra en consultes monogràfiques dins d'unitats de MII. Les dades disponibles demostren que aquesta atenció especialitzada ofereix una major qualitat del maneig dels pacients i del seu entorn. L'atenció especialitzada permet nous sistemes organitzatius orientats al pacient (infermera de MII, visites d'accés lliure per telèfon i presencials, coordinació amb urgències...) que conjuntament amb l'ús sense retard de les teràpies més eficaces millora l'atenció dels pacients. Això comporta una disminució de la despesa directa no farmacològica.

Actualment al Consorci Sanitari de Terrassa (CST) tenim registrats a la base de dades del registre nacional de malalts de MII (ENEIDA: *Estudio nacional en enfermedad inflamatoria intestinal sobre determinantes genéticos y ambientales*) més de 900 pacients, dels quals sabem que un 30% son corticoidependents, aproximadament un 25% estan en tractament immunosupressor (240 pacients) i un 10% en tractament biològic (90 pacients).

Per una altra banda les visites de pacients sense activitat clínica amb MII i tractament immunosupressor i/o tractament biològic genera un augment del nombre de les visites. Segons les recomanacions i guies, per aquests pacients es recomanen controls analítics cada 3-4 mesos en cas del tractament immunosupressor (azatioprina, mercaptopurina, metotrexat), i cada 2-3 mesos en

el cas del tractament biològic. Aquest subgrup de pacients poden ser visitats per la infermera de la unitat coincidint amb el període de l'anàlisi i seguiment anual pel gastroenteròleg.

Per aquest motiu vàrem engegar el projecte de crear la Unitat de MII l'any 2015, que es va desplegar al 2016 i s'ha consolidat en els dos anys posteriors.

2.- ORGANITZACIÓ DE LA UNITAT

Direcció d'àmbit: Dr. Manel Ramirez de Arellano (mramireza@cst.cat).

Cap de Servei: Dr. Jaume Boadas (jboadas@cst.cat) i Dr. Jordi Ortiz (jortiz@cst.cat).

Facultatius adjunts: Dra. Marta Piqueras (mpqueras@cst.cat) i Dr. David Monfort (dmonfort@cst.cat).

Infermera especialista: Raquel Mena (rmena@cst.cat).

Telèfon directe: 606090835.

Horari atenció telefònica: dilluns 8:00-14:30 h., dimarts 8:00-20:00 h., dimecres de 8:00-14:30 h., dijous 8:00-13:00 h., divendres de 8:00-14:30 h.

Adreça electrònica: malaltiainflamatoriadigestiu@cst.cat.

Adreça postal: Ctra. Torrebonica s/n, 08227, Terrassa (Barcelona).

Ubicació física: Planta 2 (Endoscòpia Digestiva).

3.- CARTERA DE SERVEIS QUE OFEREIX LA UNITAT DE MII

- La unitat de MII ofereix una atenció continuada als pacients amb malaltia de Crohn i colitis ulcerosa en els àmbits: ambulatori (tant a consultes externes com a Hospital de dia), i hospitalari (a urgències i planta).
- Atenció preferent dels pacients que ho precisin (malalts amb brots d'activitat clínica i administració i monitorització de fàrmacs immunomoduladors/biològics) a Hospital de Dia amb l'objectiu d'optimitzar els ingressos (oferint la possibilitat de realitzar visites ràpides posteriors a l'alta), i evitar la sobrecàrrega de la consulta externa i visites a urgències.
- Atenció i càrrec dels pacients que ingressen a urgències i/o que requereixen hospitalització pels metges responsables de la Unitat.
- Ús de tècniques endoscòpiques especialitzades pel maneig diagnòstic-terapèutic d'aquests pacients: càpsula endoscòpica per estudi complet de budell prim, cromoendoscòpia pel control de la displàsia colònica i dilatacions neumàtiques endoscòpiques d'estenosis intestinals. Aquestes exploracions són realitzades pels metges responsables de la Unitat.
- Atenció a distància (telèfon, e-mail) que afavoreixen l'atenció en el moment necessari per evitar consultes a urgències de l'hospital i ingressos hospitalaris, disminuint l'abstènció laboral dels pacients per motius de la seva malaltia de base.

- Col·laboració del servei de Diagnòstic per la Imatge: tècniques de diagnòstic de les MII i seguiment (enteroresonància, RM pelviana, eco i TC abdominal).
- Col·laboració de l'equip de coloproctologia del Servei de Cirurgia per visites conjuntes amb Servei de Digestologia de pacients que requereixen una intervenció o seguiment posterior (ex: malaltia Crohn perianal, post reseccions intestinals...).
- Coordinació amb els diferents recursos relacionats amb la MII (Dermatologia, Reumatologia, Malalties infeccioses, Nutrició, Oftalmologia, Ginecologia) de cara al control de manifestacions extraintestinals de forma àgil i ràpida.
- Coordinació amb el Servei de Pediatria per realitzar visites conjuntes en pacients joves amb MII per facilitar el pas a consulta d'adults.
- Coordinació amb els metges de d'Atenció Primària per derivar pacients amb sospita de debut d'una MII o pacients amb brot no esperat per no demorar exploracions i inici de tractament.

4.- DISPOSITIUS ASSISTENCIALS DE LA UNITAT

La Unitat de MII està formada per 2 digestòlegs (Dra. Marta Piqueras i Dr. David Monfort) i una infermera (Sra. Raquel Mena), tots ells adequadament formats i amb temps parcial de la seva jornada laboral per atendre aquesta patologia específica.

Els llocs de visita d'aquests pacients són l'Hospital de Dia, la consulta externa i l'àrea d'hospitalització, en el cas que el pacient ho requereixi.

- Hospital de Dia general (planta 1): 3 dies a la setmana: dimarts i dimecres de 5 hores i mitja (08:30-14:00 h.) i divendres de 08:30 fins 10:00 h. On es valoren pacients en tractament amb anti-TNF i/o immunosupressors, pacients en brot d'activitat amb control analític i radiològic si precisa.
- Consulta externa de Digestologia Monogràfica (planta 0, consulta 75): dilluns i divendres de 10:00-14:00 h.
- Consulta externa d'infermeria especialitzada en MII (planta 0, consulta 78): dilluns i divendres de 8:00-14:30 h., coincidint aquests dos dies amb consultes dels metges de digestiu, i un dia amb les consultes a l'Hospital de dia (planta 1, consultori 101).

En aquesta consulta, infermeria realitza les següents tasques:

- Visita de debut de la malaltia inflamatòria intestinal, després de la primera visita mèdica.
- Controls analítics i clínics del tractament immunosupressor específic (azatioprina, 6-mercaptipurina i metotrexate) cada 4 mesos, que permet alternar les visites amb l'equip mèdic, sempre que l'estabilitat clínica del pacient ho permeti.

- Ajut a l'equip mèdic en el control analític i seguiment dels tractaments biològics.
- Revisió i control del calendari vacunal en els pacients afectes de MII.
- Atenció telefònica i per correu electrònic dels pacients que presenten un brot per resoldre dubtes sobre qualsevol aspecte de la malaltia.
- Consells sobre dieta, activitat física, gestació, interaccions medicamentoses, etc.
- Emplenar i mantenir actualitzada la base de dades del registre nacional de pacients afectes de MII (ENEIDA) que permet a la Unitat participar i col·laborar en estudis i assaigs clínics nacionals diversos.